C/2024/6563

12.11.2024 г.

P9_TA(2024)0175

Приемане на специалната мярка в полза на Тунис за 2023 г.

Резолюция на Европейския парламент от 14 март 2024 г. относно приемането на специалната мярка в полза на Тунис за 2023 г. (2024/2573(RSP))

(C/2024/6563)

Европейският парламент,

— като взе предвид Договора за Европейския съюз (ДЕС) и по-специално член 14 от него,

— като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС),

— като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/947 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юни 2021 г. за създаване на Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество – Глобална Европа, за изменение и отмяна на Решение № 466/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) 2017/1601 на Европейския парламент и на Съвета и на Регламент (ЕО, Евратом) № 480/2009 ([1]) на Съвета (Регламента за ИССРМС — Глобална Европа),

— като взе предвид Споразумението между Европейския парламент и Комисията от 3 юни 2008 г. относно условията и реда за прилагане на Решение 1999/468/ЕО на Съвета за установяване на условията и реда за упражняване на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията, изменено с Решение 2006/512/ЕО ([2]),

— като взе предвид Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 ([3]) („Финансовия регламент“),

— като взе предвид Евро-средиземноморското споразумение за асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Република Тунис, от друга страна ([4]),

— като взе предвид предишните си резолюции относно Тунис, и по-специално резолюцията от 16 март 2023 г. относно неотдавнашните атаки срещу свободата на изразяване на мнение и свободата на сдружаване и срещу синдикални организации, и по-специално случаят с журналиста Нуредин Бутар ([5]),

— като взе предвид изявлението за медиите на председателя на Комисията Фон дер Лайен с министър-председателя на Италия Мелони, министър-председателя на Нидерландия Рюте и президента на Тунис Саид от 11 юни 2023 г.,

— като взе предвид Меморандума за разбирателство от 16 юли 2023 г. относно стратегическо и глобално партньорство между ЕС и Тунис,

— като взе предвид решението за изпълнение на Комисията от 20 декември 2023 г. относно финансирането на специалната мярка в полза на Тунис за 2023 г. (C(2023)9184) и придружаващия го документ за действие относно програмата за подкрепа на макроикономическите реформи в Тунис,

— като взе предвид член 136, параграф 5 и член 132, параграф 2 от своя Правилник за дейността,

([1]) ОВ L 209, 14.6.2021 г., стр. 1.
([2]) ОВ C 143, 10.6.2008 г., стр. 1.
([3]) ОВ L 193, 30.7.2018 г., стр. 1.
([4]) ОВ L 97, 30.3.1998 г., стр. 2.
([5]) ОВ C, C/2023/407, 23.11.2023 г., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2023/407/oj

— като взе предвид предложението за резолюция на комисията по външни работи и комисията по развитие,

А. като има предвид, че съгласно член 21 от ДЕС „дейността на Съюза на международната сцена се ръководи от основополагащите принципи за неговото създаване, развитие и разширяване, които той цели да насърчава в останалата част от света: демокрацията, правовата държава, универсалността и неделимостта на правата на човека и на основните свободи, зачитането на човешкото достойнство, принципите на равенство и солидарност и зачитането на принципите на Устава на Организацията на обединените нации и на международното право“;

Б. като има предвид, че член 2 от Евро-средиземноморското споразумение между ЕС и Тунис посочва, че „[о]тношенията между страните, както и разпоредбите на самото споразумение се основават на спазването на демократичните принципи и на основните човешки права, които ръководят вътрешната и международната им политика и представляват съществен елемент на настоящото споразумение.“;

В. като има предвид, че член 29 от Регламента за ИССРМС — Глобална Европа изключва действия, които могат да доведат до нарушаване на правата на човека в държавите партньори; като има предвид, че в член 25, параграф 5 от Регламента се очаква Комисията да извършва предварителни оценки на въздействието върху правата на човека, пропорционални на целите и обхвата на предвидените действия и мерки; като има предвид, че член 3, параграф 4 от Регламента гласи, че „[н]ай-малко 93 % от разходите по Инструмента отговарят на критериите за ОПР [официална помощ за развитие], [...] като по този начин допринасят за колективните ангажименти за ОПР“;

Г. като има предвид, че съображение 40 от Регламента за ИССРМС — Глобална Европа гласи, че „[т]ъй като зачитането на демокрацията, правата на човека и принципите на правовата държава е от съществено значение за доброто финансово управление и ефективното финансиране от Съюза, както е посочено във Финансовия регламент, помощта би могла да бъде спряна в случай на влошаване на състоянието на демокрацията, правата на човека или принципите на правовата държава в трети държави“;

Д. като има предвид, че под управлението на президента Каис Саид Тунис претърпя авторитарен обрат и тревожно отстъпление от демокрацията, правата на човека и принципите на правовата държава; като има предвид, че през последната година при управлението на президента Каис Саид произволно бяха арестувани и задържани политици от опозицията, съдии, работещи в медиите и активисти на гражданското общество;

Е. като има предвид, че Комисията прие специалната мярка чрез спешна писмена процедура;

Ж. като има предвид, че шест месеца по-рано в изявлението за медиите на Комисията от 11 юни 2023 г. беше обявена бюджетна подкрепа в размер на 150 милиона евро за Тунис; като има предвид, че тази бюджетна подкрепа беше обявена преди подписването на Меморандума за разбирателство между ЕС и Тунис;

З. като има предвид, че не бяха осъществени неформални контакти между Комисията и Парламента преди приемането на специалната мярка чрез спешна писмена процедура, както е предвидено в параграф 12 от Споразумението между Парламента и Комисията от 3 юни 2008 г.;

И. като има предвид, че съгласно член 27, параграф 4 от Регламента за ИССРМС — Глобална Европа „[к]огато предоставя бюджетна подкрепа в съответствие с член 236 от Финансовия регламент, Комисията ясно определя и следи критериите за обвързването с условия на бюджетната подкрепа, включително напредъка с реформите и прозрачността, и подкрепя развитието на парламентарния контрол и националния капацитет за одит, както и повишаването на прозрачността и обществения достъп до информация“;

Й. като има предвид, че член 218 от ДФЕС установява процедурата, която трябва да се използва за договаряне и сключване на споразумения между ЕС и трети държави; като има предвид, че тази процедура позволява подходящи процедурни гаранции, както и парламентарен и съдебен контрол, като по този начин се увеличава отчетността и демократичната легитимност;

К. като има предвид, че на делегация на комисията по външни работи беше отказано влизане в Тунис на 13 септември 2023 г., като по този начин беше ограничена възможността на Парламента да упражнява правомощията си за контрол;

Л. като има предвид, че на 26 септември 2023 г. тунизийските органи едностранно отложиха посещение на Комисията само дни преди неговото провеждане;

М. като има предвид, че през октомври 2023 г. президентът на Тунис отхвърли и върна 60 милиона евро под формата на бюджетна подкрепа от ЕС;

Н. като има предвид, че е от съществено значение за ЕС да продължи сътрудничеството с Тунис, за да се гарантират макроикономическата стабилност, принципите на правовата държава и правата на човека в страната;

1. оспорва необходимостта от спешна писмена процедура за специалната мярка в полза на Тунис, тъй като първоначалното обявяване от страна на Комисията на бюджетната подкрепа в размер на 150 милиона евро беше направено още на 11 юни 2023 г., което остави достатъчно време за използване на нормалната процедура; счита, че графикът за започване на тази спешна писмена процедура показва незачитане на парламентарния контрол и процедурата на комитет;

2. призовава Комисията да предостави подробно, основано на факти обяснение в контекста на следващия предстоящ геополитически диалог на високо равнище защо не са били осъществени неформални контакти между Комисията и Парламента преди приемането на специалната мярка чрез спешна писмена процедура, както е предвидено в параграф 12 от Споразумението между Парламента и Комисията от 3 юни 2008 г.; поради това очаква Тунис да бъде избран като приоритетна държава по време на следващия геополитически диалог на високо равнище;

3. счита, че политическият ангажимент, поет в Меморандума за разбирателство, да се изплати „изцяло“ бюджетната подкрепа за 2023 г., не съставлява правно основание за приемането на тази мярка нито като специална мярка съгласно член 23, параграф 4 от Регламента за ИССРМС — Глобална Европа, нито в рамките на спешна писмена процедура;

4. изразява съжаление, че Комисията не е предоставила проактивно на Парламента относимото споразумение за финансиране с Тунис, в което се определят специални условия и изисквания, в съответствие с член 112, параграф 4) и член 236 от Финансовия регламент;

5. изисква подробно обяснение на начина, по който термин като „задоволителен напредък“, който се използва в раздел 4.3.2 от документа за действие на Комисията за специалната мярка, в който подробно се описват критериите за отпускане на бюджетна подкрепа, съставляват „ясно определени критерии за обвързване с условия за бюджетна подкрепа“, както е предвидено в член 27, параграф 4 от Регламента за ИССРМС — Глобална Европа;

6. изразява съмнение, че зачитането на основните принципи във външната дейност, свързани с демокрацията, правата на човека и принципите на правовата държава, както е посочено в член 21 от ДЕС, различните разпоредби на Регламента за ИССРМС — Глобална Европа и член 2 от Евро-средиземноморското споразумение между ЕС и Тунис, е изпълнено за тази специална мярка, като се има предвид значителното влошаване на основните права, което вече е настъпило в Тунис от юли 2021 г. насам, и като се има предвид фактът, че значително влошаване на основните ценности би могло да накара ЕС да спре, намали или отмени бюджетната подкрепа за държавите партньори;

7. поради това призовава Комисията спешно да предостави преди края на парламентарния мандат допълнителни подробности в писмена форма за това как и кога ще оцени дали условията, посочени в раздел 4.3.2 относно отпускането на бюджетна подкрепа, са били или ще бъдат изпълнени и какви обективни критерии ще бъдат използвани, за да се определи дали е постигнат „задоволителен напредък“ в изпълнението на общите условия, изброени в раздел 4.3.2;

8. изисква от Комисията да изясни в писмен вид как оценява понастоящем, че Тунис отговаря на изискването, посочено в раздел 4.3.2, буква б) от документа за действие за специалната мярка, по отношение на основните ценности;

9. призовава Комисията да разясни защо е избрала да изплати 150 млн. евро под формата на един транш, вместо да разреши постепенно изплащане въз основа на конкретни етапни цели или стъпки, както е предвидено в член 236, параграф 2 от Финансовия регламент, възпрепятствайки възможността за преустановяване на по-нататъшни плащания, ако се наблюдава явно подкопаване на основните ценности;

10. призовава Комисията да обясни по какъв начин специалната мярка ще допринесе за подобряване на стопанския и инвестиционен климат в контекста на влошаването на положението с принципите на правовата държава в Тунис от юли 2021 г. насам, което представлява пречка за икономическото развитие;

11. призовава Комисията да изясни причините, поради които тунизийските органи отхвърлиха бюджетната подкрепа в размер на 60 милиона евро, отпусната по линия на механизма за COVID през октомври 2023 г., и на какви основания Комисията счита, че тунизийските органи са готови да приемат бюджетната подкрепа, предвидена в тази специална мярка;

12. призовава Комисията да разясни какви гаранции е получила от тунизийските държавни органи от септември 2023 г. насам, че на Парламента ще бъде разрешено да посещава финансирани от ЕС проекти в Тунис и по този начин да упражнява правото си на надзор и контрол в съответствие с член 14 от ДЕС;

13. изисква Комисията да разясни положението, като даде подходящ и всеобхватен отговор на въпроса на Парламента с искане за устен отговор и на тази придружаваща го резолюция;

14. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция на Комисията, на заместник-председателя на Комисията и върховен представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и на Съвета.